

WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY KLASA V SZKOŁY PODSTAWOWEJ

Poniższy zestaw wymagań edukacyjnych na poszczególne oceny uwzględnia planowane osiągnięcia ucznia w zakresie wiedzy i umiejętności zawarte w rozkładzie materiału i planie wynikowym zintegrowanym z serią *Podróże w czasie*.

TEMAT LEKCJI	WYMAGANIA EDUKACYJNE NA POSZCZEGÓLNE OCENY				
	Poziom konieczny ocena dopuszczająca	Poziom podstawowy ocena dostateczna	Poziom rozszerzający ocena dobra	Poziom dopełniający ocena bardzo dobra	Poziom wykraczający ocena celująca
1. Czas w historii	Uczeń zna: - sposób mierzenia czasu, którym posługują się ludzie w Europie - wydarzenie, które dało początek obowiązującemu w Europie systemowi datacji - rzymski system zapisywania liczb Uczeń rozumie: - pojęcia: nasza era (n.e.), przed naszą erą (p.n.e.), wiek (stulecie), historia, tysiąclecie - zasady ustalania wieku i połowy wieku dla danego wydarzenia historycznego	Uczeń rozumie: - pojęcia: prehistoria, epoka Uczeń potrafi: - wyjaśnić, czym historia różni się od prehistorii - wymienić epoki należące do prehistorii i historii - przedstawić ramy chronologiczne epok historycznych	Uczeń rozumie: - pojęcie: chronologia Uczeń potrafi: - wyjaśnić, co oznacza stwierdzenie, że podział na epoki jest umowny		
2. Od myśliwych do rolników	Uczeń rozumie: pojęcie: rewolucja neolityczna	Uczeń rozumie: pojęcia: paleolit (starsza epoka kamienna), neolit (młodsza epoka	Uczeń zna: podstawowe zajęcia ludzi epoki paleolitu i neolitu	Uczeń zna: ramy chronologiczne epoki paleolitu i neolitu	Uczeń rozumie: znaczenie rewolucji neolitycznej

	Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie obszar Bliskiego Wschodu • porównać koczowniczy tryb życia z osiadłym	kamienna), rzemiosło Uczeń potrafi: • wyjaśnić skutki rewolucji neolitycznej	Uczeń potrafi: • wymienić najważniejsze informacje dotyczące warunków życia ludzi w epoce paleolitu i neolitu • wyjaśnić, dlaczego zmiany w sposobie życia ludzi epoki neolitu nazwano rewolucją neolityczną	Uczeń potrafi: • scharakteryzować epokę paleolitu i neolitu	
3. Cywilizacje Sumerów, doliny Indusu i Chin	Uczeń zna: • nazwy rzek, nad którymi powstały pierwsze cywilizacje Uczeń rozumie: • pojęcia: Mezopotamia, Żyzny Półksiężyc Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Żyzny Półksiężyc • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizacje Starożytnego Wschodu (Mezopotamii), cywilizacje nad wielkimi rzekami (Indie i Chiny)	Uczeń rozumie: • pojęcie: pismo obrazkowe Uczeń potrafi: • wymienić wspólne cechy pierwszych cywilizacji	Uczeń rozumie: • pojęcia: społeczeństwo, miasto-państwo Uczeń potrafi: • wymienić osiągnięcia Sumerów	Uczeń rozumie: • pojęcia: cywilizacja, podział pracy Uczeń potrafi: • przedstawić dokonania mieszkańców doliny Indusu oraz Chin	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, w jaki sposób narodziła się cywilizacja Sumerów
4. Starożytny Egipt	Uczeń rozumie: • pojęcia: państwo, faraon, monarchia	Uczeń zna: • system sprawowania władzy w Egipcie • organizację	Uczeń rozumie: • pojęcie: danina • na czym polegała trudność w posługiwaniu	Uczeń rozumie: • pojęcia: ustrój, wezyr, prowincja • z czego wynikała	Uczeń rozumie: • pojęcie: monarchia despotyczna

	Uczeń potrafi: • zlokalizować w czasie i przestrzeni cywilizację starożytnego Egiptu • przedstawić warunki naturalne panujące w Egipcie • rozpoznać starożytne pismo egipskie	społeczeństwa w starożytnym Egipcie • rodzaje pisma stosowane w starożytnym Egipcie Uczeń rozumie: • pojęcia: pisarz, hieroglify, papyrus Uczeń potrafi: • umiejscowić w czasie istnienie monarchii w Egipcie • wytłumaczyć, co oznacza stwierdzenie, że Egipt był darem Nilu i jakie znaczenie miała ta rzeka dla starożytnego Egiptu	się pismem hieroglificznym Uczeń potrafi: • wymienić uprawnienia faraona • wyjaśnić, jaką rolę w państwie egipskim odgrywali pisarze	i na czym polegała nieograniczona władza faraona Uczeń potrafi: • dostrzec zależność między położeniem geograficznym a narodzinami cywilizacji egipskiej • scharakteryzować strukturę społeczeństwa w Egipcie	Uczeń potrafi: • scharakteryzować funkcjonowanie państwa egipskiego
5. Wierzenia starożytnych Egipcjan	Uczeń zna: • głównych bogów starożytnego Egiptu Uczeń rozumie: • pojęcia: politeizm (wielobóstwo), mumia, piramida	Uczeń potrafi: • scharakteryzować system wierzeń w Egipcie	Uczeń rozumie: • pojęcia: balsamowanie, sarkofag Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jaką rolę w wierzeniach Egipcjan odgrywał faraon • opowiedzieć, w jaki sposób faraonowie próbowali zapewnić sobie życie wieczne	Uczeń potrafi: • przedstawić jedną z teorii na temat sposobu, w jaki budowano piramidy • przedstawić wyobrażenia Egipcjan na temat życia pozagrobowego	Uczeń rozumie: • pojęcia: sąd Ozyrysa, tzw. Księga Umarłych Uczeń potrafi: • wymienić etapy procesu mumifikacji zwłok • omówić poszczególne etapy sądu Ozyrysa nad duszą zmarłego Egipcjanina
6. Starożytny Izrael	Uczeń zna: • postacie: Abrahama, Dawida, Salomona	Uczeń zna: • symbole judaizmu Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie: • pojęcia: Biblia hebrajska, Tora	Uczeń zna: • daty związane z dziejami Żydów	Uczeń potrafi: • opowiedzieć o losach narodu żydowskiego

	Uczeń rozumie: • pojęcia: Biblia, monoteizm (jedyńbóstwo), Stary Testament, Nowy Testament, judaizm, Dekalog Uczeń potrafi: • wyjaśnić różnicę między monoteizmem a politeizmem • wskazać na mapie Palestynę, królestwo Judy, królestwo Izraela oraz Jerozolimę	• pojęcia: Ziemia Obiecana, Izrael • dwoistość znaczenia słowa Żydzi Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie pierwsze siedziby Żydów • scharakteryzować system wierzeń w starożytnym Izraelu	Uczeń potrafi: • wyjaśnić znaczenie Biblii • podać różnicę między Biblią hebrajską a Biblią chrześcijańską	Uczeń rozumie: • pojęcie: tzw. niewola babilońska • z czego wynika ostrożność, z jaką historycy podchodzą do Biblii jako źródła historycznego Uczeń potrafi: • ocenić znaczenie Biblii w dziejach ludzkości	
Początki cywilizacji (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
7. Demokracja ateńska	Uczeń zna: • postać: Peryklesa Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie: • pojęcia: zgromadzenie ludowe, rada pięciuset, sąd ludowy, ostracyzm	Uczeń rozumie: • pojęcia: Hellada, Hellenowie, barbarzyńcy	Uczeń zna: • organizację społeczeństwa w Atenach	Uczeń potrafi: • scharakteryzować strukturę społeczeństwa Grecji

	• pojęcia: polis, demokracja • na czym polegała demokracja ateńska Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Grecję i Ateny	• na czym polega wyjątkowość demokracji ateńskiej Uczeń potrafi: • umiejscowić w czasie powstanie i rozwój demokracji ateńskiej	Uczeń potrafi: • scharakteryzować organizację polityczną starożytnej Grecji • przedstawić procedurę ostracyzmu • porównać pozycję mężczyzny, kobiety i niewolnika w społeczeństwie ateńskim	peryklejskich Uczeń rozumie: • dlaczego Grecy nie utworzyli jednego państwa Uczeń potrafi: • scharakteryzować system sprawowania władzy w Atenach peryklejskich • dostrzec różnice między demokracją ateńską a demokracją współczesną	
8. Mitologia grecka	Uczeń zna: • najważniejszych bogów greckich Uczeń rozumie: • pojęcie: bogowie olimpijscy Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Olimp • wyjaśnić, jak mieszkańcy Grecji wyobrażali sobie bogów	Uczeń zna: • bohaterów mitów greckich: Prometeusza, Heraklesa Uczeń rozumie: • pojęcia: mitologia, mit, heros, Hades Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Delfy • wymienić główne cechy religii starożytnych Greków	Uczeń zna: • dziedziny życia i zajęcia, którym patronowali bogowie greccy Uczeń potrafi: • scharakteryzować system wierzeń w Grecji	Uczeń rozumie: • pojęcia: Chaos, Tartar, wyrocznia, Pytia Uczeń potrafi: • przedstawić wyobrażenia Greków na temat życia po śmierci	Uczeń rozumie: • rolę, jaką w greckiej religii odgrywała mitologia Uczeń potrafi: • wytłumaczyć, w jakim celu Grecy korzystali z wyroczni
9. Na olimpijskim stadionie	Uczeń zna: • datę: 776 p.n.e. Uczeń rozumie:	Uczeń zna: • dyscypliny sportowe rozgrywane podczas starożytnych igrzysk	Uczeń zna: • zasady obowiązujące zawodników uczestniczących	Uczeń rozumie: • pojęcia: pokój boży, atleci • cele wychowania	Uczeń rozumie: • pojęcia: gimnazjon, stadion • rolę i charakter igrzysk organizowanych

	- pojęcia: igrzyska olimpijskie, olimpiada Uczeń potrafi: - wskazać na mapie Olimpię - przedstawić najważniejsze podobieństwa i różnice między igrzyskami rozgrywanymi w starożytności i współcześnie	olimpijskich Uczeń rozumie: - pojęcia: dyscypliny lekkoatletyczne, ciężka atletyka, wieniec oliwny Uczeń potrafi: - wymienić cechy starożytnych igrzysk olimpijskich - dostrzec na przykładzie igrzysk olimpijskich wpływ starożytności na współczesność	w starożytnych igrzyskach olimpijskich Uczeń potrafi: przedstawić zasady organizacji igrzysk	starożytnych Greków Uczeń potrafi: wskazać budowle odnoszące się do sportowego i religijnego charakteru igrzysk	w starożytnej Grecji Uczeń potrafi: przedstawić przebieg igrzysk olimpijskich
10. Co zawdzięczamy starożytnym Grekom?	Uczeń zna: - postacie: Fidiasza, Homera Uczeń rozumie: - pojęcia: Akropol, Partenon, tragedia, komedia Uczeń potrafi: - opisać wygląd ateńskiego Akropolu - wskazać różnice między grecką tragedią a komedią	Uczeń zna: - postać: Sokratesa Uczeń rozumie: - pojęcia: filozofia, filozofowie przyrody - co oznacza stwierdzenie Sokratesa: <i>Wiem, że nic nie wiem</i> Uczeń potrafi: - przedstawić dokonania Greków w dziedzinie architektury i teatru - wyjaśnić, czym zajmowali się pierwsi filozofowie - dostrzec wpływ kultury starożytnej Grecji na współczesną kulturę	Uczeń rozumie: - pojęcie: maska Uczeń potrafi: - opisać wygląd starożytnego teatru greckiego - wskazać wyrazy pochodzenia greckiego obecne we współczesnym języku polskim	Uczeń zna: - postacie: Myrona, Sofoklesa, Archimedes, Hipokratesa Uczeń potrafi: - opowiedzieć o okolicznościach narodzin teatru - wymienić najważniejsze osiągnięcia naukowe starożytnych Greków - ocenić dokonania starożytnych Greków	Uczeń potrafi: - streścić <i>Iliadę</i> i <i>Odyseję</i> - omówić działalność Sokratesa
Starożytna Grecja (lekcja powtórzeniowa)					

Sprawdzian wiadomości					
11. Od republiki do cesarstwa	Uczeń zna: • daty: 753 p.n.e., ok. 500 p.n.e. • postacie: Juliusza Cezara, Oktawiana Augusta Uczeń rozumie: • pojęcia: Imperium Rzymskie, legion, imperium, republika, cesarstwo Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie Italię i Rzym • zlokalizować w czasie okres istnienia monarchii w Rzymie	Uczeń zna: • bohaterów mitów rzymskich: Romulusa i Remusa Uczeń rozumie: • pojęcia: zgromadzenia ludowe, konsulowie, senat, senatorowie, trybun ludowy, prawo weta Uczeń potrafi: • określić zasięg terytorialny Imperium Rzymskiego w II w. n.e. • wymienić elementy uzbrojenia rzymskiego legionisty	Uczeń zna: • daty: 49 p.n.e., 30 p.n.e. • legendę o założeniu Rzymu Uczeń rozumie: • pojęcie: arystokracja Uczeń potrafi: • opowiedzieć o organizacji armii rzymskiej	Uczeń potrafi: • przedstawić organizację republiki rzymskiej • przedstawić organizację cesarstwa rzymskiego	Uczeń rozumie: • różnice w sposobie rządzenia państwem w okresie istnienia republiki i cesarstwa Uczeń potrafi: • porównać republikę rzymską i demokrację ateńską
12. Społeczeństwo antycznego Rzymu	Uczeń potrafi: • przedstawić warunki życia mieszkańców starożytnego Rzymu	Uczeń potrafi: • przedstawić stosunek Rzymian do niewolników	Uczeń zna: • różne grupy wchodzące w skład społeczeństwa rzymskiego	Uczeń zna: • uprawnienia kobiety i mężczyzny w rzymskiej rodzinie	Uczeń potrafi: • opowiedzieć o wyglądzie Rzymu w starożytności

			Uczeń rozumie: - pojęcia: proletariusze, niewolnik, wyzwoleniec, arystokraci Uczeń potrafi: - określić pozycję arystokratów i proletariuszy oraz niewolników i wyzwoleńców w rzymskim społeczeństwie	Uczeń potrafi: - wymienić najważniejsze informacje na temat trybu życia arystokratów, proletariuszy, niewolników i wyzwoleńców - opowiedzieć o życiu rzymskiej rodziny	
13. Osiągnięcia starożytnych Rzymian	Uczeń rozumie: - pojęcia: Forum Romanum, akwedukt, amfiteatr, igrzyska, gladiator, amfiteatr Flawiuszów (Kolosium) Uczeń potrafi: - wyjaśnić, do czego służyły amfiteatry i akwedukty	Uczeń zna: - przykłady rozwiązań architektonicznych stosowanych przez Rzymian Uczeń rozumie: - pojęcia: łuk architektoniczny, kopuła, Panteon, łuk triumfalny, termy, cyrk, łacina Uczeń potrafi: - wyjaśnić, do czego służyły termy i cyrki - dostrzec na przykładzie prawa rzymskiego i łaciny wpływ starożytności na współczesność	Uczeń rozumie: - pojęcia: bazylika, Circus Maximus, języki romańskie - znaczenie dróg w starożytnym Rzymie Uczeń potrafi: - opisać wygląd Forum Romanum - zinterpretować sformułowanie: <i>Wszystkie drogi prowadzą do Rzymu</i>	Uczeń potrafi: - scharakteryzować osiągnięcia starożytnego Rzymu - przedstawić sposób budowy akweduktu - wyjaśnić, w jaki sposób Rzymianie budowali drogi	Uczeń zna: - postacie: Wergiliusza, Horacego, Owidiusza Uczeń potrafi: - przedstawić dokonania wybitnych przedstawicieli literatury rzymskiej
14. Narodziny chrześcijaństwa	Uczeń zna: - daty: 6 p.n.e., 30 n.e. - postać: Jezusa Chrystusa	Uczeń zna: - daty: 64, 313, 380 - wybranych bogów rzymskich i ich greckich	Uczeń zna: postacie: Nerona, Konstantyna Wielkiego	Uczeń zna: postacie: św. Pawła, św. Piotra	Uczeń potrafi: opowiedzieć o narodzinach chrześcijaństwa i jego

	Uczeń rozumie: • pojęcia: tolerancja religijna, Ewangelia, chrześcijaństwo, Kościół, chrześcijanie Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Palestynę • opowiedzieć o życiu i działalności Jezusa Chrystusa	odpowiedników Uczeń rozumie: • pojęcie: apostoł Uczeń potrafi: • wymienić główne cechy systemu wierzeń starożytnych Rzymian • przedstawić metody prześladowania pierwszych chrześcijan • zlokalizować obszary rozprzestrzeniania się chrześcijaństwa w III–V w.	Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego Żydzi i Rzymianie prześladowali pierwszych chrześcijan	Uczeń rozumie: • przyczyny, które spowodowały, że chrześcijaństwo przetrwało mimo prześladowań	rozpowszechnianiu się w czasach starożytnych
Antyczny Rzym (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
15. Cesarstwo bizantyjskie	Uczeń zna: • daty: 476, 1453 • postać: Justyniana I Wielkiego	Uczeń zna: • przyczyny podziału Imperium Rzymskiego na część zachodnią	Uczeń zna: • datę: 1054 Uczeń rozumie:	Uczeń zna: • datę: 395 Uczeń rozumie:	Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności powstania i rozwój Konstantynopola

	- podstawowe różnice między Kościołem katolickim i Kościołem prawosławnym Uczeń rozumie: - pojęcia: Bizancjum, wielka schizma wschodnia, Kościół katolicki, Kościół prawosławny - przyczyny rozłamu chrześcijaństwa Uczeń potrafi: - wskazać na mapie Konstantynopol - wymienić wewnętrzne i zewnętrzne przyczyny upadku zachodniego cesarstwa rzymskiego	i wschodnią Uczeń rozumie: - pojęcia: Hagia Sophia, spór o pierwszeństwo w Kościele Uczeń potrafi: - umieścić w przestrzeni zasięg i zmiany terytorialne cesarstwa bizantyjskiego - wymienić największe osiągnięcia Bizancjum w dziedzinie kultury - opowiedzieć o dokonaniach Bizancjum w dziedzinie architektury	- pojęcia: Germanie, tzw. Kodeks Justyniana Uczeń potrafi: - opisać wygląd świątyni Hagia Sophia - scharakteryzować relacje między wschodnimi i zachodnimi chrześcijanami	- pojęcia: „Nowy Rzym”, ikona, patriarcha, klątwa Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności upadku cesarstwa bizantyjskiego - przedstawić dokonania Justyniana Wielkiego - przedstawić okoliczności, w których doszło do wielkiej schizmy wschodniej	ocenić postać Justyniana Wielkiego
16. Początki islamu	Uczeń zna: - datę: 622 - postać: Mahometa	Uczeń zna: - zasady islamu - przykłady osiągnięć cywilizacji arabskiej	Uczeń rozumie: - pojęcia: Al-Kaba, hidżra - rolę Arabów jako pośredników między	Uczeń rozumie: - pojęcia: kalif, kalifat - wpływ religii na politykę ekspansji	Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jak doszło do powstania islamu - dostrzec związki między

	Uczeń rozumie: - pojęcia: Arabowie, islam, muzułmanin, Koran Uczeń potrafi: - wskazać na mapie Półwysep Arabski, Mekkę i Medynę - zlokalizować na mapie podboje dokonane przez Arabów od VII do IX w.	Uczeń rozumie: - pojęcia: ramadan, dżihad (święta wojna) Uczeń potrafi: - opisać warunki naturalne panujące na Półwyspie Arabskim - opowiedzieć o podbojach arabskich - wskazać wyrazy pochodzenia arabskiego obecne we współczesnym języku polskim	cywilizacją Wschodu i Zachodu Uczeń potrafi: - scharakteryzować życie i wierzenia plemion arabskich przed VII w. - wyjaśnić, co zdecydowało o sukcesach podbojów arabskich - zlokalizować na mapie główne ośrodki polityczne Arabów - dostrzec wpływ kultury islamskiej na Europę	prowadzoną przez Arabów Uczeń potrafi: - scharakteryzować system religijny stworzony przez Mahometa - opowiedzieć o osiągnięciach cywilizacji arabskiej	islamem a judaizmem i chrześcijaństwem
17. Państwo Karola Wielkiego	Uczeń zna: - postać: Karola Wielkiego Uczeń rozumie: - pojęcie: odrodzenie karolińskie Uczeń potrafi: - wskazać na mapie zasięg Imperium Karolińskiego	Uczeń rozumie: - przyczyny, które skłoniły Chłodwiga do przyjęcia chrztu Uczeń potrafi: - wskazać na mapie pierwsze siedziby Franków - określić rolę chrześcijaństwa w umacnianiu państwa Franków - wyjaśnić, w czym przejawiało się odrodzenie karolińskie	Uczeń zna: - daty: 756, 800 - postacie: Chłodwiga, Pepina Krótkiego Uczeń potrafi: - opowiedzieć o podbojach dokonanych przez Karola Wielkiego - przedstawić okoliczności odnowienia zachodniego cesarstwa rzymskiego	Uczeń rozumie - pojęcie: sztuki wyzwolone Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności utworzenia Państwa Kościelnego - scharakteryzować organizację państwa Karola Wielkiego	Uczeń rozumie: - znaczenie porozumienia między Pepinem Krótkim a papieżem dla losów obu tych przywódców Uczeń potrafi: - porównać Imperium Karolińskie ze starożytnym cesarstwem rzymskim - ocenić rolę Karola Wielkiego w rozwoju cywilizacji europejskiej
18. Nowe państwa w Europie	Uczeń zna: - datę: 843 - postać: Ottona I - postanowienia	Uczeń rozumie: pojęcia: możnowładca, Święte Cesarstwo Rzymskie	Uczeń zna: - datę: 962 - postacie: Lotara, Karola Łysego, Ludwika	Uczeń zna: datę: 955 Uczeń potrafi:	Uczeń potrafi: wyjaśnić, jak doszło do powstania Królestwa Niemiec i Królestwa

	traktatu w Verdun Uczeń rozumie: • pojęcie: Słowianie Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie państwa powstałe w wyniku postanowień traktatu w Verdun • wymienić państwa słowiańskie utworzone w X w.	Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie obszary wchodzące w skład Świętego Cesarstwa Rzymskiego • zlokalizować na mapie nowe państwa powstałe w Europie od IX w.	Niemieckiego • największe zagrożenia dla wczesno-średniowiecznej Europy Uczeń rozumie: • pojęcie: Normanowie Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności rozpadu monarchii Karola Wielkiego • opowiedzieć o dokonaniach Ottona I	• przedstawić sytuację polityczną w Europie od II połowy IX w. • przedstawić okoliczności powstania Świętego Cesarstwa Rzymskiego • scharakteryzować relacje między Słowianami a władcami niemieckimi	Węgier
19. Walka cesarza z papieżem	Uczeń zna: • postacie: Grzegorza VII, Henryka IV • postanowienia ugody w Wormacji Uczeń rozumie: • pojęcie: inwestytura • istotę sporu o inwestyturę Uczeń potrafi: • przedstawić poglądy Grzegorza VII na temat pozycji papieża w Europie • przedstawić poglądy Henryka IV na temat pozycji cesarza w Europie	Uczeń zna: • datę: 1122 Uczeń rozumie: • istotę sporu między Grzegorzem VII a Henrykiem IV Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jaki wpływ na pozycję papieża i cesarza w Europie miał spór o inwestyturę	Uczeń zna: • daty: 1059, 1077 Uczeń rozumie: • pojęcie: konklawe Uczeń potrafi: • scharakteryzować sytuację panującą we wczesno-średniowiecznym Kościele	Uczeń rozumie: • pojęcia: pastorał, reforma kluniacka, kardynał, antypapież Uczeń potrafi: • wyjaśnić założenia reformy kluniackiej	Uczeń potrafi: • przedstawić relacje między papieżem a cesarzem do X w. • opisać przebieg sporu o inwestyturę
20. Wyprawy krzyżowe	Uczeń zna: • postać: Urbana II • nazwy zakonów rycerskich	Uczeń zna: • daty: 1095, 1096, 1099 Uczeń rozumie:	Uczeń rozumie: • pojęcie: krzyżowiec Uczeń potrafi:	Uczeń zna: • daty: 1204, 1291 Uczeń rozumie:	Uczeń potrafi: • scharakteryzować organizację państw założonych przez krzyżowców

	utworzonych przez krzyżowców Uczeń rozumie: • pojęcia: krucjata (wyprawa krzyżowa), zakon rycerski • cele istnienia zakonów rycerskich Uczeń potrafi: • wskazać na mapie państwa założone na Bliskim Wschodzie przez krzyżowców	• pojęcie: Turcy seldżuccy • znaczenie Jerozolimy dla wyznawców trzech wielkich religii monoteistycznych Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny krucjat • przedstawić skutki wypraw krzyżowych	• przedstawić przebieg pierwszej krucjaty	• pojęcie: rekonkwista Uczeń potrafi: • wyjaśnić okoliczności, w jakich Jerozolima i Palestyna znalazły się w rękach Turków seldżuckich • wyjaśnić, co wydarzyło się na synodzie w Clermont	• przedstawić przebieg i skutki czwartej wyprawy krzyżowej
Czasy średniowiecza (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
21. Feudalna Europa	Uczeń zna: • stany średniowiecznego społeczeństwa	Uczeń zna: • ramy chronologiczne feudalizmu • podstawowe zasady	Uczeń rozumie: • pojęcie: ciężkozbrojny Uczeń potrafi:	Uczeń rozumie: • wpływ feudalizmu na sytuację polityczną, gospodarczą i społeczną	Uczeń potrafi: • ocenić funkcjonowanie systemu feudalnego

	Uczeń rozumie: • pojęcia: stan, rycerstwo, lenno, senior, wasal, feudalizm Uczeń potrafi: • przedstawić prawa oraz obowiązki seniora i wasala	obowiązujące w systemie feudalnym Uczeń rozumie: • pojęcia: suzeren, poddany, hołd lenny, inwestytura, rozdrobnienie feudalne • zasady, na jakich opierała się organizacja społeczeństwa średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: • przedstawić zależności społeczne oparte na prawie lennym	• określić cechy charakterystyczne feudalizmu • wyjaśnić, jak przebiegała uroczystość nadania lenna	średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: • przedstawić proces kształtowania się rycerstwa	
22. Na rycerskim zamku	Uczeń rozumie: • pojęcia: rycerz, rycerz bez skazy Uczeń potrafi: • przedstawić cechy charakterystyczne wzoru osobowego średniowiecznego rycerza	Uczeń zna: • najważniejsze elementy zabudowy średniowiecznego zamku Uczeń rozumie: • pojęcia: turniej rycerski, rozejm boży, pasowanie na rycerza Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie były cele organizowania turniejów rycerskich	Uczeń zna: • elementy uzbrojenia średniowiecznego rycerza Uczeń rozumie: • pojęcia: paż, giermek Uczeń potrafi: • opowiedzieć o przebiegu turnieju rycerskiego • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem	Uczeń rozumie: • rolę Kościoła w zmianie wizerunku średniowiecznego rycerza Uczeń potrafi: • scharakteryzować zamek średniowieczny • wyjaśnić, jakie warunki należało spełnić, aby zostać rycerzem • przedstawić wychowanie dziewczynek w średniowieczu i pozycję kobiety w średniowiecznym społeczeństwie	Uczeń potrafi: • opowiedzieć, jak wyglądała uroczystość pasowania na rycerza
23. Średniowieczni mieszcianie i chłopci	Uczeń zna: • najważniejsze budowle	Uczeń zna: • grupy społeczne zamieszkujące	Uczeń rozumie: • pojęcia: prawa miejskie, sołtys	Uczeń rozumie: • pojęcia: czeladnik, majstersztyk	Uczeń potrafi: • opisać wygląd średniowiecznego miasta

	średniowiecznego miasta • główne zajęcia mieszkańców średniowiecznych miast • rodzaje prac wykonywanych przez średniowiecznych chłopów Uczeń rozumie: • pojęcia: mury miejskie, rynek, ratusz, mieszczanin, cech Uczeń potrafi: • wyjaśnić, czym różniło się średniowieczne miasto od średniowiecznej wsi	średniowieczne miasto Uczeń rozumie: • pojęcia: baszta, patrycjat, pospólstwo, plebs, rada miejska, pańszczyzna, dziesięcina Uczeń potrafi: • wyjaśnić, kto i w jaki sposób zarządzał średniowiecznym miastem • przedstawić pozycję chłopów na tle pozycji przedstawicieli innych stanów społecznych • wyjaśnić znaczenie cechów w życiu gospodarczym miasta	Uczeń potrafi: • przedstawić warunki życia w średniowiecznym mieście • przedstawić warunki życia w średniowiecznej wsi	Uczeń potrafi: • scharakteryzować mieszkańców średniowiecznego miasta i ich życie • scharakteryzować stan chłopski w średniowieczu	• porównać kulturę miejską z kulturą rycerską
24. Duchowieństwo i kultura	Uczeń zna: • nazwy największych zakonów w średnio-	Uczeń zna: • cechy charakterystyczne stylu romańskiego	Uczeń zna: • ramy chronologiczne występowania stylu	Uczeń zna: • postacie: św. Benedykta,	Uczeń rozumie: • wkład benedyktynów w rozwój kultury

średniowiecza	wiecznej Europie Uczeń rozumie: • pojęcia: średniowieczny uniwersalizm, benedyktyni, franciszkanie Uczeń potrafi: • wyjaśnić istotę średniowiecznego uniwersalizmu	i stylu gotyckiego w architekturze Uczeń rozumie: • pojęcia: styl romański, styl gotycki, ostrołuki, uniwersytet Uczeń potrafi: • odróżnić styl romański od gotyckiego • podać przykłady budowli w stylu romańskim i gotyckim • wymienić miasta, w których powstały pierwsze uniwersytety	romańskiego i stylu gotyckiego w architekturze Uczeń rozumie: • pojęcie: zakon żebraczy Uczeń potrafi: • opisać wygląd klasztoru w Sankt Gallen • wyjaśnić przyczyny powstania uniwersytetów	św. Franciszka z Asyżu • główne zalecenia reguły zakonnej benedyktynów Uczeń rozumie: • pojęcie: reguła • znaczenie religii i Kościoła w funkcjonowaniu średniowiecznego społeczeństwa Uczeń potrafi: • ocenić rolę uniwersytetów	średniowiecznej Europy Uczeń potrafi: • przedstawić główne założenia działalności średniowiecznych zakonów
Spółeczeństwo średniowiecznej Europy (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
25. Początki Polski	Uczeń zna: • daty: 966, 972 • postacie: Mieszka I,	Uczeń zna: • datę: ok. 960 • ramy chronologiczne	Uczeń zna: • postać: Hodona • grupy społeczne	Uczeń potrafi: • przedstawić organizację państwa Mieszka I	Uczeń potrafi: • przedstawić polityczne i militarne dokonania

	Dobrawy • nazwy plemion zamieszkujących ziemie polskie w IX w. • legendy dotyczące początków państwa polskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: Słowianie, Piastowie, Polanie Uczeń potrafi: • zlokalizować na mapie obszar państwa Polan oraz terytorium państwa Mieszka I na początku i pod koniec jego panowania • wymienić najważniejsze przyczyny chrztu Polski • wskazać na mapie Cedynię	panowania dynastii Piastów w Polsce Uczeń rozumie: • pojęcia: plemię, monarchia patrymonialna, drużyna • dlaczego o Polsce w X w. mówi się państwo Mieszka I • znaczenie przyjęcia chrztu przez Mieszka dla państwa polskiego Uczeń potrafi: • wyjaśnić, jakie zmiany w państwie i w społeczeństwie spowodował chrzest Mieszka • wymienić tereny podbite przez Mieszka I	zamieszkujące państwo Mieszka I Uczeń potrafi: • wyjaśnić, w jakich okolicznościach władzę na ziemiach polskich przejęli Piastowie • przedstawić okoliczności przyjęcia chrztu przez Mieszka		władcy po przyjęciu chrztu
26. Polska Bolesława	Uczeń zna: • daty: 1000, 1025 • postaci: Bolesława	Uczeń zna: • datę: 997 • postać: Ottona III	Uczeń zna: • daty: 1002–1018	Uczeń zna: • daty: 1004, 1018	Uczeń rozumie: • rolę i znaczenie drużyny książęcej

Chrobrego	Chrobrego, biskupa Wojciecha - decyzje dotyczące organizacji kościelnej w Polsce podjęte przez papieża Uczeń rozumie: - pojęcie: zjazd gnieźnieński Uczeń potrafi: - opowiedzieć o zjeździe gnieźnieńskim - wskazać na mapie arcybiskupstwo i biskupstwa utworzone w Polsce w 1000 r.	Uczeń rozumie: - pojęcia: Prusowie, wyprawa misyjna - znaczenie zjazdu gnieźnieńskiego dla rozwoju organizacji kościelnej i państwowej Uczeń potrafi: - wskazać na mapie tereny podbite przez Bolesława Chrobrego - przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Bolesława Chrobrego	Uczeń rozumie: - pojęcie: wojna podjazdowa - przyczyny, które skłoniły księcia Bolesława do zorganizowania wyprawy misyjnej do Prus Uczeń potrafi: - przedstawić wygląd i uzbrojenie wojownika należącego do drużyny książęcej - przedstawić rozwój terytorialny państwa Bolesława Chrobrego	Uczeń potrafi: - ocenić skutki zjazdu gnieźnieńskiego - przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wyprawy na Kijów - ocenić polityczne znaczenie koronacji	Uczeń potrafi: - przedstawić przebieg i skutki wyprawy misyjnej biskupa Wojciecha - przedstawić przyczyny, przebieg i skutki wojen polsko-niemieckich w latach 1002–1018 - ocenić dokonania Bolesława Chrobrego
27. W najdawniejszej Polsce	Uczeń zna: - przykładowe obowiązki mieszkańców najdawniejszej Polski Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jakie było przeznaczenie grodów w państwie pierwszych Piastów	Uczeń zna: - zadania drużyny książęcej Uczeń potrafi: - przedstawić organizację państwa polskiego w X i XI w. - przedstawić strukturę i zadania mieszkańców Polski w X i XI w.	Uczeń zna: - produkty wchodzące w skład jadłospisu mieszkańców Polski Uczeń rozumie: - zależności między księciem, drużyną a mieszkańcami w państwie Mieszka Uczeń potrafi: - opisać wygląd grodu na Ostrowie Lednickim	Uczeń potrafi: - przedstawić warunki życia mieszkańców Polski pierwszych Piastów - opisać życie i obyczaje mieszkańców Polski w X i XI w.	Uczeń potrafi: - scharakteryzować państwo pierwszych Piastów - ocenić wpływ chrztu i tworzenia się państwowości polskiej na życie mieszkańców państwa pierwszych Piastów
28. Upadek i odbudowa	Uczeń zna: - datę: 1031 - postacie: Mieszka II,	Uczeń zna: daty: 1038, 1058, 1076	Uczeń potrafi: omówić sposób utrzymania wojska, który	Uczeń zna: - daty: 1039, 1079 - postać: Brzetysława	Uczeń potrafi: scharakteryzować i ocenić dokonania Mieszka II,

państwa	Kazimierza Odnowiciela, biskupa Stanisława Uczeń potrafi: - wskazać przyczyny kryzysu państwa polskiego za panowania Mieszka II - przedstawić skutki powstania ludowego w Wielkopolsce i najazdu Brzetysława na ziemie polskie	Uczeń rozumie: - pojęcie: powstanie ludowe Uczeń potrafi: - synchronizować wydarzenia w Polsce z wydarzeniami w Europie Zachodniej w XI w. - przedstawić podłoże i konsekwencje konfliktu Bolesława Śmiałego z biskupem Stanisławem	rozwinął się za panowania Kazimierza Odnowiciela omówić zmiany terytorialne państwa pierwszych Piastów	Uczeń potrafi: - opisać sytuację na ziemiach polskich po śmierci Mieszka II - ocenić skutki polityki Bolesława Śmiałego w stosunku do cesarza Henryka IV	Kazimierza Odnowiciela i Bolesława Śmiałego
29. Polska Bolesława Krzywoustego	Uczeń zna: - datę: 1138 - postacie: Bolesława Krzywoustego, Anonima tzw. Galla - władców piastowskich rządzących Polską od X do XII w. Uczeń rozumie: - pojęcia: ustawa sukcesyjna, zasada senioratu, senior, dzielnica senioralna, dzielnice dziedziczne Uczeń potrafi: - wyjaśnić przyczyny wydania ustawy sukcesyjnej - wskazać na mapie dzielnice utworzone na mocy ustawy sukcesyjnej	Uczeń zna: - daty: 1108, 1109 - postacie: Władysława Hermana, Zbigniewa, Henryka V Uczeń potrafi: - przedstawić przyczyny sporu między Bolesławem a Zbigniewem i wyjaśnić, jaki był jego finał - wymienić żądania Henryka V wobec Bolesława - wskazać na mapie Głogów - przedstawić założenia ustawy sukcesyjnej - wskazać skutki wydania ustawy sukcesyjnej	Uczeń zna: - daty: 1079, 1102 - pojęcie: trybut Uczeń potrafi: - wskazać na mapie podział ziem polskich po śmierci Władysława Hermana - przedstawić charakter działań zbrojnych prowadzonych przez Bolesława w czasie wojny z Niemcami	Uczeń rozumie: - dłaczego Bolesław Krzywousty zdecydował się na odbycie publicznej pokuty po śmierci Zbigniewa Uczeń potrafi: - przedstawić przebieg wojny Bolesława Krzywoustego z Niemcami - przedstawić okoliczności podboju Pomorza	Uczeń potrafi: - wyjaśnić znaczenie Pomorza dla funkcjonowania gospodarki państwa polskiego - ocenić dokonania Bolesława Krzywoustego
Polska pierwszych Piastów					

(lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
30. Rozbicie dzielnicowe Polski	Uczeń zna: • daty: 1228, 1230 • postać: Konrada Mazowieckiego • ramy chronologiczne rozbicia dzielnicowego Polski Uczeń rozumie: • pojęcia: rozbicie dzielnicowe Polski, Krzyżacy (zakon krzyżacki) Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny i okoliczności pojawienia się Krzyżaków na ziemiach polskich • wskazać na mapie ziemię chełmińską	Uczeń zna: • postać: Władysława Wygnańca • przyczyny upadku zasady senioratu Uczeń rozumie: • pojęcie: Inflanty Uczeń potrafi: • wskazać na mapie ziemie utracone przez Polskę w okresie rozbicia dzielnicowego • przedstawić konsekwencje rozbicia dzielnicowego Polski	Uczeń zna • daty: 1190, 1283 Uczeń rozumie: • dlaczego pojawienie się Krzyżaków było zagrożeniem dla państwa polskiego Uczeń potrafi: • wskazać przejawy i skutki słabej obronności granic Polski w okresie rozbicia dzielnicowego • scharakteryzować działalność Krzyżaków prowadzoną na opanowanych terenach	Uczeń potrafi: • przedstawić okoliczności wygnania Władysława z Polski • opowiedzieć o roli Brandenburgii i celach politycznych tego państwa	Uczeń potrafi: • scharakteryzować okres rozbicia dzielnicowego • przedstawić rozwój terytorialny państwa krzyżackiego • ocenić skutki sprowadzenia zakonu krzyżackiego dla państwa polskiego
31. Polska	Uczeń rozumie: • pojęcie: kolonizacja	Uczeń zna: • postać: Henryka	Uczeń rozumie: • pojęcie: gospodarka	Uczeń rozumie: • przyczyny, które	Uczeń potrafi: • przedstawić sytuację

w XIII wieku	niemiecka Uczeń potrafi: • określić ramy czasowe kolonizacji niemieckiej • wskazać na mapie obszary objęte kolonizacją niemiecką • przedstawić skutki kolonizacji niemieckiej	Brodatego • podstawowe założenia lokacji na prawie niemieckim Uczeń rozumie: • pojęcia: czynsz, wolnizna, prawo składu • na czym polegała lokacja na prawie niemieckim Uczeń potrafi: • wskazać szanse i zagrożenia dla Polski i Polaków wynikające z pojawienia się dużej grupy ludności obcej językowo i kulturowo • wymienić towary sprzedawane przez mieszkańców Polski, a także sprowadzane do Polski ze Wschodu i z Zachodu	towarowo-pieniężna Uczeń potrafi: • przedstawić politykę Henryka Brodatego • wyjaśnić, jak doszło do powstania gospodarki towarowo-pieniężnej na ziemiach polskich	skłaniały osadników niemieckich do przybywania na ziemie polskie Uczeń potrafi: • scharakteryzować rozwój cywilizacyjny Śląska w XIII w. • dostrzec związki między rozwojem ruchu osadniczego ażywieniem gospodarczym	gospodarczą miast i wsi w XIII w.
32. Dążenie	Uczeń potrafi: • wymienić	Uczeń zna: • datę: 1241	Uczeń zna: • postać: Wincentego	Uczeń zna: • daty: 1238, 1240	Uczeń potrafi: • ocenić rolę Kościoła

do jedności państwa	przedstawiciele społeczeństwa polskiego, którzy popierali ideę zjednoczenia ziem polskich wyjaśnić, z jakich powodów niektóre grupy społeczeństwa popierały ideę zjednoczenia ziem polskich	postać: Henryka Pobożnego Uczeń rozumie: - pojęcie: Mongołowie (Tatarzy) Uczeń potrafi: - porównać armię mongolską z europejskim rycerstwem	Kadłubka Uczeń rozumie: - znaczenie klęski w bitwie pod Legnicą dla przebiegu procesu zjednoczenia ziem polskich Uczeń potrafi: - opowiedzieć o przebiegu bitwy pod Legnicą - opisać uzbrojenie wojownika mongolskiego	- postać: Czyngis-chana Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności, przebieg i skutki najazdu Mongołów na ziemie polskie - scharakteryzować rolę Kościoła w procesie zjednoczenia ziem polskich	w utrzymaniu jedności ziem polskich
33. Zjednoczona Polska	Uczeń zna: - datę: 1320 - postać: Władysława Łokietka Uczeń potrafi: - wskazać na mapie ziemie zajęte przez Władysława Łokietka i pozostające poza granicami państwa	Uczeń zna: - daty: 1296, 1300, 1308, 1309, 1331 - postać: Przemysła II Uczeń rozumie: - pojęcie: rzeź Gdańska Uczeń potrafi: - wyjaśnić, jak doszło do śmierci Przemysła II - wskazać na mapie zasięg terytorialny państwa Przemysła II - wymienić etapy zjednoczenia ziem polskich przez Władysława Łokietka	Uczeń zna: - daty: 1295, 1305, 1327–1332 - postać: Wacława II Uczeń rozumie: - pojęcia: starosta, proces w Inowrocławiu Uczeń potrafi: - przedstawić okoliczności koronacji królewskiej Przemysła II - scharakteryzować rządy Wacława II	Uczeń potrafi: scharakteryzować relacje polsko-krzyżackie w latach 1308–1309 oraz w latach 1320–1332	Uczeń potrafi: ocenić panowanie Władysława Łokietka
34. Polska	Uczeń zna: daty: 1333, 1364, 1370	Uczeń zna: datę: 1343	Uczeń zna: wyrok sądu papieskiego	Uczeń zna: daty: 1339, 1340	Uczeń potrafi: scharakteryzować

Kazimierza Wielkiego	- postać: Kazimierza Wielkiego Uczeń rozumie: - pojęcia: uniwersytet, zjazd monarchów w Krakowie Uczeń potrafi: - wskazać na mapie zmiany terytorialne państwa polskiego w okresie panowania Kazimierza Wielkiego - wyjaśnić przyczyny założenia Akademii Krakowskiej	- najważniejsze zagrożenia zewnętrzne państwa polskiego po 1333 r. - postanowienia pokoju w Kaliszu Uczeń rozumie: - pojęcia: pokój wieczysty w Kaliszu, tolerancja religijna Uczeń potrafi: - wyjaśnić rolę Kazimierza Wielkiego w tworzeniu pozycji Polski w Europie	w Warszawie Uczeń rozumie: - pojęcia: proces w Warszawie, statuty praw Uczeń potrafi: - przedstawić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie obronności kraju	Uczeń potrafi: - scharakteryzować pozycję międzynarodową Polski na początku panowania Kazimierza Wielkiego - omówić dokonania Kazimierza Wielkiego w polityce wewnętrznej	zmiany struktury społecznej i wyznaniowej na ziemiach polskich po zajęciu Rusi Halickiej ocenić dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej i zagranicznej
Polska rozbita na dzielnice i zjednoczona (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					
35. Unia	Uczeń zna: daty: 1370, 1385, 1386	Uczeń zna: datę: 1384	Uczeń zna: datę: 1400	Uczeń rozumie: pojęcie: bojarzy	Uczeń potrafi: ocenić znaczenie

Polski z Litwą	• postacie: Jadwigi Andegaweńskiej, Władysława Jagiełły • postanowienia umowy o unii zawartej w Krewie Uczeń rozumie: • pojęcie: unia personalna Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny unii polsko-litewskiej • wskazać na mapie państwo polsko-litewskie po zawarciu unii	• postać: Ludwika Węgierskiego • wrogów Wielkiego Księstwa Litewskiego Uczeń rozumie: • korzyści wynikające z unii dla Polski i dla Wielkiego Księstwa Litewskiego Uczeń potrafi: • wyjaśnić okoliczności zawarcia unii personalnej między Polską i Węgrami • wskazać na mapie państwo polsko-węgierskiej powstałe w wyniku unii personalnej oraz Wielkie Księstwo Litewskie	Uczeń rozumie: • pojęcie: Uniwersytet Jagielloński Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny nadania przez Ludwika Węgierskiego przywileju polskiemu rycerstwu • przedstawić okoliczności, w jakich doszło do odnowienia Akademii Krakowskiej	Uczeń potrafi: • przedstawić dokonania Ludwika Węgierskiego jako króla Polski • przedstawić najważniejsze problemy Wielkiego Księstwa Litewskiego w XIV w.	odnowienia Akademii Krakowskiej
36. Wielka	Uczeń zna: • daty: 1409–1411,	Uczeń rozumie: • znaczenie polsko-	Uczeń potrafi: • przedstawić relacje	Uczeń rozumie: • dlaczego unia polsko-	Uczeń potrafi: • ocenić skutki wielkiej

wojna z zakonem krzyżackim	15 VII 1410, 1411 • siły walczące w bitwie pod Grunwaldem po stronie polsko-litewskiej oraz krzyżackiej • postanowienia pierwszego pokoju toruńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: wielka wojna, pierwszy pokój toruński Uczeń potrafi: • wskazać na mapie Grunwald • wskazać na mapie miejsca związane z postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego	-litewskiego zwycięstwa pod Grunwaldem Uczeń potrafi: • wyjaśnić przyczyny konfliktu polsko-krzyżackiego za panowania Władysława Jagiełły • wyjaśnić okoliczności wybuchu wielkiej wojny z zakonem krzyżackim	między Polakami i Litwinami a Krzyżakami po zawarciu unii • dostrzec dysproporcje między zwycięstwem grunwaldzkim a postanowieniami pierwszego pokoju toruńskiego • wyjaśnić przyczyny klęski Krzyżaków pod Grunwaldem	-litewska negatywnie odbiła się na sytuacji politycznej zakonu krzyżackiego Uczeń potrafi: • opisać wygląd zamku krzyżackiego w Malborku • przedstawić przebieg bitwy pod Grunwaldem	wojny dla państwa polsko-litewskiego oraz dla zakonu krzyżackiego
37. Synowie	Uczeń zna: • daty: 1454, 1466	Uczeń zna: • daty: 1444, 1453	Uczeń zna: • datę: 1440	Uczeń zna: • daty: 1434, 1447, 1462	Uczeń potrafi: • przedstawić przebieg

Jagiellły	• postacie: Władysław Warneńczyka, Kazimierza Jagiellończyka • okres, w którym istniała w Polsce monarchia dziedziczna • postanowienia drugiego pokoju toruńskiego Uczeń rozumie: • pojęcia: monarchia dziedziczna, monarchia elekcyjna, wojna trzynastoletnia, drugi pokój toruński, lenno, Prusy Zakonne, Prusy Królewskie • charakter monarchii Jagiellonów Uczeń potrafi: • wskazać na mapie tereny odzyskane przez Polskę w wyniku wojny trzynastoletniej	Uczeń rozumie: • pojęcia: Związek Pruski, inkorporacja, pospolite ruszenie • charakter monarchii Jagiellonów Uczeń potrafi: • wymienić przyczyny wybuchu wojny z Krzyżakami	Uczeń rozumie: • pojęcia: Turcy osmańscy, wojsko najemne Uczeń potrafi: • lokalizować na mapie imperium Turków osmańskich i państwa zagrożone ich najazdem • przedstawić przebieg wojny trzynastoletniej	Uczeń rozumie: • znaczenie klęski warneńskiej dla unii Polski z Węgrami oraz z Litwą Uczeń potrafi: • wyjaśnić, na czym polegało zagrożenie tureckie w Europie w XV w. • przedstawić okoliczności zawarcia drugiej unii Polski z Węgrami • wyjaśnić okoliczności klęski w bitwie pod Warną • zanalizować przyczyny i skutki wystąpienia Związku Pruskiego przeciw Krzyżakom	wojny z Turcją • ocenić znaczenie odzyskania Pomorza Gdańskiego i ujścia Wisły dla dalszego rozwoju państwa polskiego
38. Od rycerstwa	Uczeń zna: • stany sejmujące	Uczeń zna: • treść przywilejów	Uczeń zna: • daty: 1374, 1422, 1430,	Uczeń rozumie: • pojęcie: ustrój	Uczeń rozumie: • rolę i znaczenie szlachty

do szlachty	w sejmie walnym oraz ich uprawnienia Uczeń rozumie: • pojęcia: przywilej, szlachta, przywilej szlachecki, posłowie, sejm walny Uczeń potrafi: • wyjaśnić wpływ przywilejów na pozycję króla w Polsce	koszyckiego i cerekwicko-nieszawskiego oraz wydanych w Czerwińsku, Jedlni i Krakowie • treść konstytucji <i>Nihil novi</i> Uczeń rozumie: • pojęcia: przywilej koszycki, przywilej cerekwicko-nieszawski, sejmiki szlacheckie, sejm walny, monarchia stanowa • przyczyny słabości miast i mieszczaństwa w Polsce Uczeń potrafi: • wyjaśnić, dlaczego wykształciła się polityczna reprezentacja stanu szlacheckiego • wyjaśnić, dlaczego w Polsce nie doszło do wykształcenia się monarchii stanowej	1433, 1454, 1505 Uczeń rozumie: • pojęcie: konstytucja (ustawa sejmowa) • wpływ przywilejów na proces przekształcania się rycerstwa w szlachtę • relacje między instytucjami sprawującymi władzę w Polsce Uczeń potrafi: • opisać wygląd XVI-wiecznych przedstawicieli stanu szlacheckiego • opisać wygląd XVIII-wiecznego dworu szlacheckiego	monarchiczno-szlachecki • związek między nadawanymi szlachcie przywilejami a jej rosnącą pozycją polityczną w państwie • znaczenie uchwalenia konstytucji <i>Nihil novi</i> Uczeń potrafi: • scharakteryzować rozwój uprawnień stanu szlacheckiego • wyjaśnić organizację oraz sposób działania sejmu walnego	w kształtowaniu ustroju Polski Uczeń potrafi: • opisać sposób funkcjonowania sejmików szlacheckich • przedstawić okoliczności wykształcenia się sejmu walnego • scharakteryzować ustrój Polski od XVI do XVIII w. • ocenić wpływ rosnącej pozycji szlachty na pozycję króla i innych stanów społecznych
-------------	---	--	--	--	---

39. Polska i Litwa w XV wieku	Uczeń zna: - postać: Mikołaja Kopernika Uczeń rozumie: - pojęcie: tolerancja religijna Uczeń potrafi: - przedstawić dokonania Mikołaja Kopernika	Uczeń zna: - postacie: Wita Stwosza, Pawła Włodkowica, Jana Długosza - główne narodowości i wyznania w Polsce średniowiecznej Uczeń rozumie: - przyczyny istnienia tolerancji religijnej w Polsce Uczeń potrafi: - przedstawić dorobek kultury schyłku średniowiecza w Polsce - przedstawić dokonania Pawła Włodkowica i Jana Długosza	Uczeń rozumie: - pojęcia: szkoła parafialna, szkoła katedralna Uczeń potrafi: - porównać rozwój cywilizacyjny ziem polskich i Europy Zachodniej w średniowieczu - opisać wygląd ołtarza Wita Stwosza - scharakteryzować działalność Akademii Krakowskiej w okresie późnego średniowiecza	Uczeń zna: - sytuację przedstawicieli innych religii i wyznań w Europie Zachodniej Uczeń rozumie: - pojęcie: stypendium Uczeń potrafi: - przedstawić strukturę i funkcjonowanie średniowiecznego szkolnictwa - scharakteryzować społeczeństwo Polski późnego średniowiecza	Uczeń potrafi: ocenić rolę Kościoła w systemie edukacji w średniowieczu
Polska i Litwa (lekcja powtórzeniowa)					
Sprawdzian wiadomości					

Przedmiotowy system oceniania historii kl. IV

Przedmiotem oceniania są:

I. Wiadomości - wiedza przedmiotowa.

II. Umiejętności - posługiwanie się datami, faktami historycznymi, a także konieczność wyciągania z nich wniosków.

III. Postawa ucznia, jego aktywność oraz dyscyplina pracy.

Formy sprawdzania wiedzy:

- sprawdzian /test
- kartkówka
- odpowiedź ustna
- zadanie domowe
- aktywność na lekcji
- praca w grupach
- projekt
- praca dodatkowa

Zasady ustalania oceny ze sprawdzianu:

- ocena celująca 100%
- ocena bardzo dobra 91-99%
- ocena dobra 75-90%
- ocena dostateczna 51-74%
- ocena dopuszczająca 31-50%
- ocena niedostateczna 0-30%

Kryteria poszczególnych ocen:

Ocenę celującą otrzymuje uczeń, który:

- w wysokim stopniu opanował treści programowe, rozszerzając swoją wiedzę
- wiadomości wykraczające poza treści objęte programem nauczania
- umie formułować oryginalne wnioski, hierarchizować i selekcjonować nabytą wiedzę
- bierze udział i osiąga sukcesy w konkursach historycznych
- samodzielnie i twórczo rozwija swoje zainteresowania
- warunkiem uzyskania oceny celującej semestralnej i końcowo rocznej jest uzyskanie przez ucznia ze sprawdzianów ocen 5 lub 6.

Ocenę bardzo dobrą otrzymuje uczeń, który:

- opanował pełen zakres wiedzy i umiejętności przewidziany programem nauczania w danej klasie
- sprawnie posługuje się wiadomościami, łączy, analizuje i opisuje fakty i wydarzenia w oparciu o znajomość dat, postaci i pojęć historycznych
- stosuje chronologię i hierarchię treści
- rozwiązuje samodzielnie problemy, potrafi interpretować i wyjaśniać fakty i zjawiska historyczne
- posiada uporządkowaną wiedzę na temat epok historycznych
- potrafi stosować posiadaną wiedzę w ocenie bieżących wydarzeń
- biegle posługuje się mapą
- umiejętnie analizuje teksty źródłowe
- umie bronić swoich poglądów, a także dochodzić do porozumienia w kwestiach spornych
- wnosi twórczy wkład w realizowane zagadnienia.

Ocenę dobrą otrzymuje uczeń, który:

- potrafi samodzielnie pracować z podręcznikiem, materiałem źródłowym i wykonuje
- zadania o średnim stopniu trudności, złożoności
- poprawnie ocenia i opisuje wydarzenie historyczne
- wykazuje dużą znajomość faktów, pojęć i postaci historycznych
- stosuje prawidłowo terminy i pojęcia historyczne
- wykazuje dużą znajomość dat
- prawidłowo posługuje się osią czasu
- poprawnie posługuje się mapą
- rozwiązuje typowe problemy z wykorzystaniem informacji z różnych źródeł
- efektywnie współpracuje w zespole, jest aktywny w grupie
- bierze udział w dyskusjach, wymianie poglądów.

Ocenę dostateczną otrzymuje uczeń, który:

- opanował treści nauczania na poziomie podstawowym
- rozwiązuje i wykonuje zadania o podstawowym stopniu trudności i niewielkim
- stopniu złożoności - ocenia wydarzenia i opisuje je z pomocą nauczyciela
- zna podstawowe pojęcia historyczne
- posiada podstawową wiedzę faktograficzną
- próbuje selekcjonować, porównywać i klasyfikować fakty i informacje
- odczytuje wydarzenia z osi czasu
- określa wiek zdarzenia, zna ważne daty
- dostrzega podstawowe związki między różnymi faktami historycznymi
- wykazuje minimalną aktywność na lekcji
- odrabia zadania domowe
- poprawnie prowadzi zeszyt przedmiotowy.

Ocenę dopuszczającą otrzymuje uczeń, który:

- wykazuje elementarną znajomość pojęć i faktów historycznych
- ma duże braki w wiadomościach, lecz przy pomocy nauczyciela potrafi je nadrobić
- wykonuje typowe zadania o niewielkim stopniu trudności
- przejawia chęć i gotowość do przyjmowania nowych wiadomości
- stara się prowadzić zeszyt przedmiotowy
- stara się czytać zagadnienia zawarte w podręczniku i wyróżnia fakty najistotniejsze
- raczej rzadko odrabia zadanie domowe.

Ocenę niedostateczną otrzymuje uczeń, który:

- ma bardzo poważne braki w podstawowych wiadomościach i umiejętnościach
- uniemożliwiające dalszą naukę
- nie przejawia chęci przyswajania nowych wiadomości, a także współpracy z
- nauczycielem
- nie prowadzi systematycznie zeszytu przedmiotowego
- notorycznie nie odrabia zadań domowych.

1.Uczeń ma prawo dwukrotnie w ciągu półrocza zgłosić nieprzygotowanie do lekcji, np.:

- brak pracy domowej
- brak zeszytu
- brak pomocy potrzebnych do lekcji
- niegotowość do odpowiedzi

Nieprzygotowanie nie dotyczy zapowiadanych prac klasowych i sprawdzianów/testów.

2. Po wykorzystaniu limitu określonego powyżej, uczeń otrzymuje za każde nieprzygotowanie ocenę niedostateczną.

3. Uczeń nie ponosi żadnych konsekwencji, jeśli zgłosi brak przygotowania, które nastąpiło z ważnych przyczyn, potwierdzonych pisemnie przez rodzica/prawnego opiekuna (informacja przesłana przez dziennik elektroniczny).

4. Uczeń powinien każde nieprzygotowanie zgłosić przed lekcją.

5. Aktywność na lekcji, np. częste zgłaszanie się, udzielanie poprawnych odpowiedzi, aktywna praca w parach lub grupach może być oceniana plusami „+” (za 5 „+” uczeń otrzymuje ocenę bardzo dobrą).

6. Brak aktywnego udziału w zajęciach, np. nie wykonywanie zadań, nieumiejętność odpowiedzi nawet na proste pytania dotyczące tematu lekcji może być oceniana minusami „-” (za 5 „-” uczeń otrzymuje ocenę niedostateczną).

7. Sprawdziany są zapowiadane z tygodniowym wyprzedzeniem.

8. Uczeń, który opuścił sprawdzian, otrzymuje nb,

9. Po powrocie do szkoły uczeń ma dwa tygodnie na napisanie zaległego sprawdzianu. Okres dwutygodniowy przysługuje uczniom, którzy byli dłużej nieobecni (co najmniej tydzień). W przypadku nieobecności krótszej niż tydzień uczeń ma obowiązek napisać zaległy sprawdzian, test kompetencji, kartkówkę na kolejnej lekcji po powrocie do szkoły.

10. Uczeń może poprawić ocenę niedostateczną, jak również inne oceny ze sprawdzianu (dopuszczającą, dostateczną) w terminie i formie ustalonej przez nauczyciela – w ciągu dwóch tygodni od jej otrzymania.

11. Każdą pracę klasową, sprawdzian, test kompetencji uczeń może poprawiać tylko jeden raz, bez względu na to, jaką ocenę otrzymał. Jeżeli uczeń na poprawie otrzyma gorszą ocenę, ocena zostanie wpisana.

12. Ściąganie na sprawdzianie jest jednoznaczne z otrzymaniem oceny niedostatecznej.

13. Jeśli uczeń ma trudności w opanowaniu materiału, ma prawo do pomocy ze strony nauczyciela . Warunkiem jest aktywna obecność na lekcji lub usprawiedliwiona dłuższa nieobecność.

14. Nie ocenia się ucznia po dłuższej nieobecności w szkole. Okres ten trwa od 3 do 7 dni (w zależności od długości absencji). Informowanie o ocenach.

1. Wszystkie oceny są zapisane na bieżąco w dzienniku i wystawione według ustalonych kryteriów.

2.Uczeń ma prawo zapoznać się z uzasadnieniem ustalonej oceny

3. W przypadku trudności w nauce, częstszego nieprzygotowania do lekcji, lekceważącego stosunku do przedmiotu – rodzice informowani będą podczas organizowanych indywidualnych spotkań z nauczycielem. Nauczyciel wówczas wskaże sposoby pomocy uczniowi w nauce.

Uczniowie posiadający aktualne orzeczenie lub opinię z Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej:

W przypadku tych uczniów na ocenę ma wpływ zaangażowanie, postawa w stosunku do przedmiotu taka jak: aktywność na lekcji, odpowiednie zachowanie, wykazywanie chęci opanowania danego zakresu wiedzy, systematyczne przygotowanie się. Uczniowie z dostosowaniami są odpytywani z uprzedzeniem oraz naprowadzani na odpowiedź. Jeżeli jest taka potrzeba istnieje możliwość zamiany formy pracy pisemnej na ustną, wydłużenie czasu na wykonanie zadania, odpowiadania indywidualnie bez obecności innych uczniów . Ponadto uczniom o stwierdzonej dysgrafii, dysortografii nie obniża się oceny za błędy ortograficzne w pracach pisemnych /np. zadania domowe/.

Opracowane na podstawie kryteriów wymagań wydawnictwa; Gdańskie Wydawnictwo Oświatowe oraz Statutu Szkoły.